არტურ როჟევიჩი (Artur Rodziewicz)

სამოთხიდან დედამიწამდე: ხარის მხვერპლშეწირვა, როგორც ეზიდების მითრაიზაციის საშუალება

აბსტრაქტი: კვლევა ეხება ხარის დაკვლის რიტუალის მნიშვნელობას შემოდგომის ჯამაის დღესასწაულის დროს. გასული ოთხმოცი წლის განმავლობაში, აკადემიკოსებისა და პოლიტიკოსების მიერ ეს რიტუალი მიიჩნეოდა მითრაიზმის ელემენტების არსებობის უტყუარ მტკიცებულებად ეზიდურ რელიგიურ ტრადიციაში. ამ ინტერპრეტაციამ გავლენა იქონია ასევე თავად ეზიდების მიერ საკუთარი რელიგიის აღქმაზე. ბევრი მათგანი, აკადემიური თუ პოლიტიკური ავტორიტეტების გავლენით, ამას უტყუარ ფაქტად მიიჩნევს. ამ შეხედულებას ეწინააღმდეგება ჩემს მიერ გამოკვლეული ეზიდური რიტუალები ლალიშში, ასევე - ეზიდური რელიგიური საგალობლების ანალიზი, რომელიც აჩვენებს, რომ ამ ინტერპრეტაციის საფუძველში არსებული წარმოდგენები არ დასტურდება მტკიცებულებებით და საკამათოა. გარდა ამისა, მუსლიმურ, ქრისტიანულ, ჰარრანის რიტუალებსა და გვიან ანტიკური ხანის საიდუმლო კულტების რელიგიურ პრაქტიკასა და მითებთან ეზიდური რიტუალების შედარების საფუვველზე, გთავაზობთ ალტერნატიულ ინტერპრეტაციებს.

საკვანძო სიტყვები: ხარი, მსხვერპლშეწირვა, ყაბაღ, შეკრების დღესასწაული (ჯამაი შიხადი), მითრაიზმი, ზოროასტრიზმი, taurobolium (ტაურობოლიუმი), ჰაჯი, კოსმოგონიური მითი, მიწა, ბეჰემოთი, აბრაამი, იესო ქრისტე, პარადიგმის ცვლილება

Artur Rodziewicz

Ji bihuştê heta erdê: qurban kirina gê (gayî) wek amûrê ji bo mîtrayîzekirina êzdiyan

Abstrakt: Di vê lêkolînê da girîngiya rê û resmên êzdiyan ya serjê kirin û qurban kirina gê di e'yda payîzê ya Cemayê da hatîye lêkolîn kirin. Ev êdî 80 salin, ku ev rê û resm ji aliyê zaniyar û siyasetmedaran va wek delîl û belgeyên nerast yên hebûna sembol û hêmanên mîtraîzmê di kevneşopiya dînê êzdiyan da têne dîtin. Hewisa ev şirove di nav êzidiyan da jî fehm kirina dînê wan di bin bandora awtorîteya zanistî û siyasî da, wek têorîyeke bê şik, daye qebûl kirin. Lê belê, ev bawerî bi çavdêriyên mine şexsî û lêkolînên ser dîn û rîtûalên êzdîtiyê li Lalişê min kirine, vekolînê qewl û tekstên êzdiyan yê dînî, vê yekê red dike. Ew têorî bi van belge û delîlan dibe ciyê şikê û rexnekirinê. Wekî din jî, min ji alîyê xweve şiroveyên altêrnatîv pêşkêş kirîne bi balkişandina hevsengiyên û wekhevîyên di navbera rewşit û tîtalên dînê êzdiyan û efsaneyên cihûtîyê, îslamê û krîstiyanîyê, dîn û baweriyên Herranê û mîsterîyên kevnar da.

Peyvên sereke: ga, qurban, qebax, Cemaya Şîxadî, mîtraîzm, zerdeştî, taurobolium, hec, mîtolojiya kosmogonî, erd, behemot, Îbrahîm, Îsa, guhastina paradîgmê.